

cm mélységben találtuk meg a bolygatatlan altalajt. Árpád-kori árokrendszer és több tárológödör került elő.

7. A templomtól Ny-ra a műemléki védelem alatt álló terület közvetlen közelségében húztunk 2 kutató-árkot, mellyel azt vizsgáltuk, hogy az 1940-es években feltárt romok milyen mértékben és állapotban maradtak meg. Ezen a területen újkori bolygatás figyelhető meg, a középkori, korábban feltárt falak megsemmisültek.

A feltárások során kiderült, hogy a korábban feltárt kőházak csak a templomtól Ny-ra eső részen folytatódtak, de elképzelhetőnek tartjuk, hogy a falu utolsó házait találtuk meg. A többi területen a tatárjárás előtti falu kertrészeinek objektumait figyelhettük meg.

Munkatársak: Németh Katalin, Jóri Tünde, Bernáth István, Merkl Máté technikusok.

TEREI GYÖRGY

76. Budapest, XXII. Növény utca Kő

2008. május 21. és június 13. között végeztük az M0 autópálya BP-10 jelű lelőhelyének régészeti feltárását. A terület középső részét K-Ny-i irányban átvágta egy szervizút, amely jelenleg aktív kerékpárút. A feltárandó rész középső szakaszán 2,5–3,5 m vastag szemétréteg került elő, amely itt lehetetlenné tette a kutatást. Az úttól D-re eső rész 4 m-rel mélyebben fekszik az út szintjétől. Az egykori árterés területen régészeti lelet vagy objektum nem került elő. Egyedül az úthoz közelebb találtunk szórvány leleteket.

A terület É-i végében volt lehetőség egy nagyobb területet feltárni, ahol több gödör mellett egy megközelítőleg É-D irányú, 40–50 cm mélységű, V-alakú, valamint vele párhuzamosan egy sekélyebb, U-alakú árok került elő. Az előbbi árok betöltésében nagyobb mennyiségű követ figyeltünk meg. Az objektumokból kis számú középkori és újkori leletanyag (kerámia, vas) került elő. Az árkok funkciójának pontos meghatározása problematikus, hiszen a Duna felé nem tudtuk folytatni a feltárást a szemétréteg miatt.

TEREI GYÖRGY

77. Budapest, XXIII. Rétek-dűlő Ró, Kő

2008. szeptember 8. és október 1. között próba-, majd október 1. és november 21. között megelőző régészeti feltárást végeztünk az autópálya nyomvonalába eső lelőhelyen (27+200–27+950 km-szelvény, Hrsz.: 196294/55–56, 196295/3, 196296/2–4, 196319/2, 196330/5, 9, 196296/2, 4).

A próbafeltárás során a lelőhelynek 770 m hosszú, 130 m széles, a leendő autópályaszakasz tengelyvonalába eső részéről szelvények létesítésével igyekeztünk megállapítani régészeti lefedettségét. 50 m-es megszakításokkal összesen 4 (50×10 m-es) és 28 (2×20 m-es) szelvényt húztunk, melynek során két zónában tapaszt-

taltunk régészeti aktivitást. A 006/1 lelőhely a terület Ny-i szélén húzott 1. szelvény alapján, míg a 006/2 lelőhely az ellentétes, K-i oldalon a 4, 7. szelvény alapján körvonalazódott. A régészetileg érintett két területen a nyomvonal teljes szélességében felületet nyitottunk, a viszonylag elszórtan, ritkásan elhelyezkedő régészeti jelenségek sávját követve. Az ily módon átvizsgált terület a 006/1 lelőhelyen 2000 m², a 006/2 lelőhelyen 12 235 m² volt.

A 006/1 lelőhelyen 4, egymást metsző árkot tapasztaltunk, amelyeknek vonalát követve húztunk egy sávot az I. szelvényt keresztezve, ÉNy-DK-i irányban. Ezt az árkot keresztezte DK-en egy ÉK-DNy-i irányú árok, illetve ÉNy-on két másik, egymással párhuzamos árok, amelyek ÉÉK-DDNy-i irányba futottak. A keletbbi árok legfelső homogén sötétbarna rétegéből egy halomból középkori edénytöredékek kerültek elő.

Nem messze tőle, ugyanettől az ároktól DK-re egy kerek, paticsos betöltésű gödröt találtunk. A lelet-szegénység nem indokolta a további kutatást ezen a területen.

A 006/2 lelőhely több eredményt hozott. A leletanyag alapján a császárkorban használt vízelvezető rendszereket, településre utaló nyomokat, és egy magányos sírt találtunk. A régészeti objektumok többsége kézzel formált házikerámiát és szürke korongolt edénytöredékeket tartalmazott. Megemlítendő egy Kr. u. 2. sz. második feléből származó terra sigillata töredék.

A régészeti jelenségek közötti legnagyobb figyelmet az egymással érintkező dupla (DK-i és ÉNy-i) körárok-rendszer kapta, amelyből további, D-i, K-i és Ny-i irányba haladó árok csatlakozott le. Mindkét körárok 20–20 m átmérőjű területet zár be, jelentősebb objektumok nélkül, csekély császárkori leletanyaggal. Kibontásuk során, a körárkokban nagyjából párhuzamosan futó, 2–4, eltérő szélességű és mélységű, többnyire teknős falú és aljú, egymástól alacsony padkával elkülönülő árkokat tártunk fel, amelyek többszöri megújítás nyomait mutatták.

Mindkét körárok K-i végénél kiváló, majd egymással újra összefutó, illetve megszűnő árokreszeket tártunk fel, melyek közül elképzelhető, hogy ÉK-re egy újabb 20 m átmérőjű körárok válhatott ki, amely azonban az engedélyezett nyomvonalunkon kívül esett, ezért feltárása csak részben történhetett meg.

A DK-i körárkon belül, lecsatlakozott árkokat és egy különálló kisebb gödröt figyeltünk meg. Az ÉK-i körárkon és a feltételezett K-i körárkon belül egyáltalán nem találtunk objektumot.

A dupla körároktól DNy-ra egy szélesebb körárok-reoszt is sikerült megfogni. Ennek DK-i vége azonban nem ért össze, a foltja el-eltűnt, a kör belseje pedig egy árokkal kettéosztott volt. Ennek az osztásnak a Ny-i felén egy leletanyag nélküli, lekerekített négyszög alakú, rézsús oldalfalú, egyenetlen aljú objektumot tártunk fel. Ez a feltételezett körárok egy igen széles, ÉÉNy-DDK irányú természetes árokkal zárult.

Ezek az árkokon kívül még további, több irányba futó, egymásba kapcsolódó, kisebb-nagyobb, többszörösen megújított, árokreszekre tagolt, és mesterségesen kiásott vízelvezető gödröket tartalmazó, különböző időrendű árkokat találtunk. Mindezek alapján feltételezzük, hogy az itt élő lakosság a mocsaras terület lecsapolására, víz elvezetésére hozta létre ezeket az árokrendszereket, amelyeknek különböző ágait időnként kibővítették a császárkor idejében.

A terület DK-i felében 3, egymáshoz közeli, félig földbe mélyített ház nyomát dokumentáltuk. Egy K-Ny irányú árok mindhárom félbevágta, ezért csak részben maradtak meg. A legépebb közülük egy lekerekített téglalap alakú, háromszög formájú padkás kinyúlással (vagy bejárati résszel) ellátott háznyom, ÉK-i negyedében hamus, faszenes, köves tűzhellyel, DDK-i és ÉÉNy-i oldalán egy-egy cölöplyukkal.

A házakon kívül még további kisebb gödröt, cölöpgödröt, cölöplyukat, körülöttük összesen 6 nyílt tűzhely, paticsos faszenes folt nyomát találtuk meg. A K-i szelvényfal mellett 1, illetve Ny-ra középtájon 2 másik kemence és hamuzó gödrük került felszínre. Leletanyaguk szürke, vagy nyers színű korongolt kerámia, illetve kézzel formált házikerámia.

A nyomvonal É-i felében, a császárkori telephez tartozott néhány kerek, méhkas alakú gabonátároló verem (15 db), amelyek általában több csoportban, vagy sorban helyezkedtek el. A legutolsó, ÉNy-i, magában álló kerek, méhkas alakú tárológödör bizonyult a legnagyobbaknak, legmélyebbnek. Figyelmet érdemel a délebbi csoportban előkerült tárolóverem közül egy kutya teljes csontvázát tartalmazó gödör. A gödrökből kevés kézzel fogható leletanyag került ki (néhány edénytöredék, állatcsont).

A telepjelenségeken kívül előkerült egy magányos, zsugorított csontvázas sír, mellékletként egy nagyon rossz megtartású vasfibulával.

Munkatársak: Bencze Zoltán, Korom Anita.

SZILAS GÁBOR – TÉZER ZITA

78. Budapest, XXIII. Soroksár

A?, H

2008. július–augusztusban megelőző régészeti feltárásokat végeztünk az M0 autótól M5–M1 autópályák közötti szakaszán.

Vető-dűlő VII., BP-1 lh.: Az 5-ös útra merőleges földút É-i oldalán a kisajátítási terület K-i oldalán nyitott szondában árkokat és gödröket tártunk fel. Az Ócsai (5-ös) útról induló felhajtónál, ahol a kisajátítási terület V-alakban indul ÉÉNy felé már a felszínen kerámiatöredékeket találtunk. Az itt nyitott szondában feltárt árkokból az állatcsontok mellett késő népvándorlás kori (avar?) kerámiaanyag került napvilágra.

Telekesek legelője, BP-9 lh.: A lelőhely kisajátítási területe az 51. sz. út mellől indul, majd egy erdőn keresztülhaladva Y-szerűen két irányra ágazik.

A 23+700–24+000 km-szelvényénél mezőgazdasági művelésből kivont, gyomos területet találtunk. Az itt nyitott szondákban régészeti objektum nem került elő. Az erdőn túli területek, azaz az „Y” M0 felé kanyarodó szakasza, továbbá a 24+400–25+500 km-szelvények közötti terület a közelmúltig mezőgazdasági művelés alatt állt. A 25+250 km-szelvényénél található dombtetőn 8 honfoglalás kori sírt tártunk fel. Kissé keletebbre pedig még egy árok részlete került napvilágra.

Munkatársak: Kondorosy Szabolcs és Szigeti Judit régészek, Viemann Zsolt geodéta.

BENCZE ZOLTÁN

79. Budapest, XXIII. Vető-dűlő

Sza, Á

2008. október 1. és november 30. között az M0 útgyűrű D-i szektor BP-2 és BP-3 jelű lelőhelyének megelőző feltárását végeztük el, a 26+550–26+700 km-szelvények között. A lelőhely Budapest közigazgatási határán, az Ócsai úttól ÉK-re, két egykori patakmeder által határolt dombháton húzódik. A 2002-es terepbejárás során két lelőhelyként dokumentált területről már a humuszolás során kiderült, hogy egy lelőhely. November végéig több mint 1 ha-on 400 objektumot tártunk fel. Két régészeti korszak leletanyaga került elő: a nyomvonal K-i felén Árpád-kori teleprészletet, a lelőhely közepén, egy ÉNy–DK-i dombháton császárkori temetőt tártunk fel. A nyomvonal ÉNy-i szakaszán, a szondázó ásatás során 3–5. századi telep objektumait dokumentáltuk foltban, a telep feltárására 2009-ben lesz lehetőségünk.

2008-ban összesen 56 császárkori sír került elő, közülük 27-et kerített D-i felén bejárattal rendelkező kör alakú árok. A temetkezések közül 34 bolygatott volt. A 27 árokkeretes sírből csak 4 volt bolygatatlan, közülük 1 melléklet nélküli volt, egy másikba 3 halottat temettek. A 29 jelöletlen sír közül 18 volt érintetlen, többségük csak 1-1 edényt tartalmazott. A fentiek alapján elképzelhető, hogy az árkokkal kerített sírokba rangosabb embereket temethettek. Sok esetben a rablás – a megbolygatott, összefüggő vázcsontok alapján – nem sokkal a temetés után történhetett. A sírokra oldalirányból ráásott rablógödröt két esetben dokumentáltunk, az esetek többségében teljes sírra ráásott rablóaknát figyeltünk meg.

A temető K-i szélén húzódó dombháton 6 körárkot és 5 jelöletlen sírt bontottunk ki, többszörös szuperpozíciót dokumentáltunk. A legkésőbbi – teljesen kirabolt, leletanyagot nem tartalmazó sírt kerítő – körárok 4 aknasírt és 1 körárkot bolygatott.

A körárkok nagyon kevés leletanyagot tartalmaztak, pár állatcsont és kerámiatöredék került elő belőlük. Az árokkeretek nagyjából egységes méretűek, átmérőjük átlagosan 17,5–20 m. Az árkok szélessége és mélysége viszont igen tág határok között mozgott, hasonlóan a sírok mélységéhez.

A sírok többsége lekerekített téglalap alakú, DK–ÉNy tengelyű aknasír. A sírokba általában egy halottat